

Van de groots opgeroepen angst voor Trump en de geopolitieke toekomst wordt de eigen bevolking het slachtoffer

Posted on 22 maart 2025 by Bart Jan Spruyt

Er voltrekt zich een cynische wending in de Nederlandse politiek. Eigen volk eerst – bestaanszekerheid! – in een degelijk financieel en rechtstatelijk kader: dat was als programma de uitkomst van de verkiezingen van november 2023. Geopolitieke ontwikkelingen maken dat programma zo goed als ongedaan, en steeds meer kiezers lijken dat niet erg te vinden.

Als zelfs de president van De Nederlandsche Bank van stal wordt gehaald, moet je oppassen. Op meerdere plaatsen dook Klaas Knot deze week op om met de volle zwaarte van zijn autoriteit te betogen dat de Nederlandse politiek niet zo moet 'hyperventileren' over het loslaten van begrotingsregels en het aangaan van gezamenlijke schulden. Het gaat nu om de veiligheid en de daartoe noodzakelijke herbewapening van Europa, ook al is de kans groot dat de inflatie en de

staatsschuld verder gaan oplopen.

De kiezers morren niet

Daarmee distantieerde Knot zich nadrukkelijk van een breed gedragen gevoel in de Tweede Kamer waar de meeste politici huiverig staan tegenover het aangaan van gemeenschappelijke leningen. De Europese regeringsleiders die deze week in Brussel een extra top belegden, voegden de daad bij het woord. In een gezamenlijke verklaring spraken zij uit dat de 'defensieparaatheid' van Europa vóór het jaar 2030 beslissend moet worden vergroot. Kosten, zoals bekend: 800 miljard euro. Wat dat voor de Nederlandse financiën betekent, wordt volgens premier Schoof binnen drie tot vier weken duidelijk, bij de Voorjaarsnota. Hij verwacht op dit punt geen politieke problemen.

Hij zou daarin wel eens gelijk kunnen krijgen. Binnen de coalitie is eind vorige week immers een wat wazig compromis over de instemming met al dat extra geld en al die extra schulden gesmeed, en de kiezers morren niet. Uit de nieuwste Ipsos I&O-peiling, van afgelopen woensdag, spreekt zelfs een soort electorale verschuiving. De onzekere internationale situatie en het steunen van defensieplannen blijkt een van de hoogste prioriteiten te zijn geworden. Migratie en bestaanszekerheid zijn niet langer de belangrijkste thema's. Partijen die alle militaire plannen en de hulp aan Oekraïne steunen, krijgen waardering, terwijl partijen die andere voorkeuren hebben, en aarzelen met steun aan de plannen en de steun aan Oekraïne, op verlies zijn komen te staan.

Premier Schoof, de VVD van Dilan Yesilgöz, GL-PvdA van Frans Timmermans en het CDA van Henri Bontenbal oogsten bijval, PVV, BBB en NSC dalen in de kiezersgunst. De PVV daalt naar zo'n 30 zetels en wordt nu op de hielen gezeten door GL-PvdA (27) en VVD (25). Het CDA zou inmiddels op achttien zetels staan (+13), de BBB op drie, NSC op twee.

De PVV is de partij van Geert Wilders, en die heeft het imago een vriend van Rusland en van Trump te zijn en heeft duidelijk moeite zijn houding in de oorlog te bepalen. Yesilgöz was op bezoek bij Zelensky op het moment dat er in Den Haag over de Europese herbewapening werd geruzied. Zij straalde daarmee iets van leiderschap uit, en vestigde het beeld dat veiligheid bij de VVD in goede handen is.

Cynische wending

Een maand geleden stond de VVD nog op twintig zetels en de PVV op 34; nu is die kloof gehalveerd en kan de VVD komende verkiezingen langzaam maar zeker met iets meer vertrouwen tegemoet gaan zien. Wat dan dreigt is opnieuw een 'middenkabinet' van GL-PvdA, D66, VVD en CDA, samen inmiddels goed (in de peilingen althans) voor 81 kamerzetels.

Met dit alles neemt de Nederlandse politieke geschiedenis een cynische wending. Decennia lang hebben progressieve kabinetten onder leiding van Mark Rutte bezuinigd op defensie-uitgaven, gevangenissen weggesaneerd en asielzoekerscentra gesloten.

Diezelfde Rutte is nu chef van de NAVO. Een PVV-staatssecretaris, de arme Ingrid Coenradie, moet nu ongemakkelijke beslissingen nemen om het door eerdere kabinetten gecreëerde cellentekort op te lossen. Een PVV-minister, Marjolein Faber, is al maanden bezig met plannen die spoedwetgeving heten en die een einde moeten maken aan de onverantwoorde asielinstroom waarvoor eerdere kabinetten de deur open hebben gezet. En op de begroting moet er ineens heel veel geld voor Oekraïne en defensie worden ingeruimd, wat ten koste dreigt te gaan van de vervulling van de gerechtvaardigde verlangens van heel veel burgers die na november 2023 gehonoreerd leken te gaan worden: niet alleen op het punt van migratie, maar ook op het terrein van huren en energieprijzen.

Keuzes in strijd met gewekte verwachtingen

Yesilgöz wil de defensie-uitgaven verhogen van 2 naar 3,5 procent van het bbp (kosten: 15 miljard), zonder een dekking aan te voeren. De inzet van Wilders om bij de Voorjaarsnota zowel de defensie-uitgaven te laten stijgen als uitgaven die de bestaanszekerheid vergroten (niet óf-óf maar én-én) zijn daarom zeer begrijpelijk. Het zijn de beloofde investeringen op grond waarvan hij in november 2023 de grootste werd.

Onder invloed van een groots opgeroepen angst voor Trump en de geopolitieke toekomst, de paniekerige en overhaaste revisie van decennia van onverantwoord beleid en de harde confrontatie met het eigen recente falen op tal van beleidsterreinen, worden er nu keuzes gemaakt die in flagrante strijd zijn met de

gewekte verwachtingen. De gebeurtenissen van de afgelopen maanden zijn voor het kabinet een grotere tegenstander gebleken dan de macht of overtuigingskracht van de oppositie. En de eigen bevolking is van deze wending het eerste slachtoffer.

[Bart Jan Spruyt](#) is historicus en journalist. Zijn columns over politiek en samenleving verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk **[HIER](#)**.
Hartelijk dank!